

Underbilag 3 til bilag 4.

DE SAMVIRKENDE DANSKE
LANDBOFORENINGER*Uddrag af redegørelse af 1. marts 1963 fra De danske Grundejeres Landsorganisation.*

C. Den *forkøbsret* til (praktisk set) *alle faste ejendomme*, der (ifølge forslagene) indrømmes det offentlige, og som efter bestemmelsernes formulering indebærer mulighed for gradvis at bringe al landets jord i offentlig eje, er efter landsorganisationens opfattelse uforenelig med den privatretlige struktur af det danske samfund, der er forankret i grundlovens § 73, stk. 1, 1. pkt., om ejendomsrettens ukrænkelighed, således som denne uimodsagt er kommenteret under grundlovsforhandlingerne på rigsdagen i 1953. Der kan herom henvises til (mindretalsudtalelsen i) betænkning nr. 110 af 1954 vedrørende fuld grundskyld, pag. 224 ff. (særlig pag. 226-27, 230 og 234).

Dette kan ikke forsvares med det nationalpolitiske hensyn, at forkøbsretten kunne bruges til at hindre overdragelsen af dansk jord til udlændinge. Skulle den faktisk *praktiseres*, hvor en udlænding er køber, men ikke mod indfødte, ville dette efter Danmarks indtræden i fællesmarkedet utvivlsomt kollidere med pligterne efter Romtraktaten. I forhold til denne måtte forkøbsretten praktiseres generelt uden hensyn til erhververens nationale tilknytning, og den af det offentlige erhvervede jord måtte overlades til udnyttelse uden national diskriminering, hvad enten overladelsen skal ske ved salg på sædvanlige vilkår, ved bortforpagtning eller på jordrentevilkår. I øvrigt må grundlovmæssigheden vurderes efter de muligheder, forkøbsretten efter lovens formulering rummer, ikke efter det omfang, i hvilket den underhånden antydes at ville blive benyttet.

Da en ekspropriation, selv med iagttagelse af de almindelige betingelser i grundlovens § 73, stk. 1, pkt. 2 og 3, ikke kan anvendes

til at tilsidesætte pkt. 1 om den private ejendomsrets *generelle* ukrænkelighed, har en undersøgelse af, hvorvidt de to lovforslag kan betragtes som *ekspropriationslove*, herefter kun betydning i relation til spørgsmålet om, hvorvidt de — ligesom de under A og B omhandlede — omfattes af § 73, stk. 2, således at en tredjedel af folketingets medlemmer kan kræve, at eventuel stadfæstelse udskydes til efter nyvalg og fornyet vedtagelse.

Om den i gældende ret til visse landejendomme og med bestemt begrænset formål hjemlede forkøbsret i statshusmandslovens § 8 antager *Egon Larsen*: Erstatningsfrie reguleringer (1959) pag. 294, at den har karakter af en (tilladelig) ekspropriation.

Den ekspropriationsmæssige karakter af „forkøbsretten“ understreges endnu stærkere ved den *udformning*, den har fået i forslagene. Efter statshusmandslovens § 8 er den principielle fremgangsmåde den, at ejeren af en ejendom, der er belastet med forkøbsret, hvis han vil sælge, først skal tilbyde ejendommen til jordlovsudvalget. Efter forslagene sker der først en overdragelse eller anden overførelse til en privat medkontrahent e. l., og denne fortrænges så ved forkøbsrettens udøvelse, idet det offentlige „indtræder . . . i erhververens rettigheder og forpligtelser“ (og der foreligger da salgstvang); hertil kommer reglerne om „afståelse“ af en af sælgeren betinget aftægt, som det offentlige kan forlange konverteret til et pengebeløb; af de nye regler i forslagenes § 8, stk. 4, og 8 e, stk. 4, om forkøbsret „over for en pant- eller udlægshaver, som på tvangsauktion har erhvervet ret til at få ejendommen udlagt“, fremgår det klart, at der er tale om *en ret mod erhverve-*